מיין ערשטע רייזע אין דער וועלט אַריין

פיר און אַ האַלבן יאָר בין איך דעמאָלט אַלט געווען. און געוווינט האָבן מיר דעמאָלט אין אַ גרויס, שיין, הילצערן הויז, וואָס האָט געהאַט אַ שטאָק — איבער אונדז, אונטערן דאַך — און דאָרט האָט געוווינט די טאָכטער פון דעם באַלעבאָס פון דעם הויז און דאָרט אויבן איז געווען אַ גאַנעק מיט אַ שיינעם, האָלצערנעם געלענדער. אונדזער דירה איז געווען אונטן — האָט געהאַט אַ סאַלאָן און אַ שלאָף־שטוב, וואָס זייערע פענצטער זענען אַרויסגעגאַנגען אין דער ברייטער גאַס, וואָס האָט געפירט פון יעריסלעוו קיין ריישע, פון ריישע קיין טאָרנע, פון טאָרנע קיין קראַקע, פון קראָקע קיין ווין, פון ווין קיין רוים און רוים איז די גרעסטע שטאָט פון דער וועלט, ווייל דאָרט וווינט דער פויפּסט און דער פויפּסט איז איבער אַלע קייזאָרים פון דער וועלט — און דאָס האָב איך אַלץ געוווּסט. דער טאַטע האָט עס אונדז קינדער דערציילט, די מאַמע האָט עס אונדז גענוי אויפגעקלערט. נאָר אונדזערע פענצטער זענען געווען נידעריקע און פון זיי האָט מען געקענט זען בלויז פון איין זייט דאָס ראָטהויז מיטן טורעם און מיט די פיר זייגערס צו אַלע פיר זייטן פון דער וועלט און אַנטקעגן — דעם קאָסטיאָל, וואָס איז געווען זייער אַלט און האָט געהאַט אַ הויכן טורעם מיט אַ קליין, שנעל גלעקל, און אַ באַזונדערן, שווערן, נישט צו הויכן גלאָקן־טורעם ביים אַריינגאַנג אין קלויסטער־הויף. און אָט די גלאָקן פלעגן קלינגען זייער לאַנגזאַם און זייער שווער און זייער אומעטיק און וועקן בענקשאַפטן, בענקשאַפטן צו די ווייטן, ביז קיין רוים — דער... גרעסטער שטאָט פון דער וועלט. און אין אָט־דעם גלאָקן־טורעם האָבן געוווינט סאָוועס. און אַז מען איז געשטאַנען לאַנג, לאַנג אונטער דעם טורעם, האָט מען געהערט ווי זיי רעדן צווישן זיך מיט מענטשלעכע קולות און מען האָט געקענט זען דעם קעצישן בליץ פון זייערע אויגן. אָבער אַז מען איז אַרויפגעגאַנגען אויף דעם גאַנעקל, ווו די טאָכטער פון דעם באַלעבאָס פון אונדזער הויז האָט געוווינט — האָט מען געקענט זען לאָנקעס

און אַ שטיק פון גלייכן וועג, וואָס פירט קיין יעריסלעוו און דער קלויסטער פון אַנטקעגן האָט אין אָט דער פערספּעקטיוו באַקומען גאָר אַן אַנדער פּנים און די נשמה האָט פון דאָ אויס געקענט אַרויספליִען אויף זיין טורעם און פון דאָרט האָט מען אפשר געקענט זען ביז ווין, אפשר ביז רוים. בין איך אָפּט געשטאַנען אויף אָט דעם גאַנעק און זיך אָנגעהאַלטן אָן די האָלצערנע פּאָרענטשעס און געחלומט פון די וויטן...

און איינמאָל האָב איך מיך עפּעס פאַרזינדיקט מיט איינגעשפּאַרטקייט און דער טאַטע האָט מיך געשטראָפט און געסטראַשעט און... נישט געשלאָגן; ער האָט מיך בכלל כמעט קיינמאָל נישט געשלאָגן. האָב איך זייער לאַנג און זייער שטיל און זייער טיף געוויינט און אַז איך האָב באַמערקט, אַז אַלע אין שטוב האָבן מיך שוין פאַרגעסן מיט מיין געוויין, בין איך צוגעגאַנגען צו דער טיר און אָנגעכאַפּט דעם גרויסן שליסל, ווייל די קליאַמקע האָב איך נישט געקענט גרינג דערגרייכן נאָך דעמאָלט, און איך האָב געשלוקערצט און געזאָגט זייער הויך: אַ יאַק יאַ פּוידע — און אַז איך וועל אַוועק... און אין מיין מיניאַטור־פאַנטאַזיעלע — און דאָס געדענק איך אַזוי גוט — האָב איך מיך געזען גיין, גיין, גיין אין דער ריכטונג פון יעריסלעוו אויף דעם גלייכן וועג מיט די הויכע ווערבעס ביים וועג־ראַנד און אומענדלעכע לאָנקעס פון ביידע זייטן.

קיינער האָט מיין דראָונג נישט דערהערט. האָב איך זי געזאָגט נאָך אַמאָל און שטאַרקער, און נאָך אַמאָל און נאָך שטאַרקער — ביז די מאַמע איז צוגעלאָפן צו מיר און מיך געכאַפּט אויף די הענט און מיך געפרעגט: און ווו וועסטו גיין? האָב איך מיך צעשלוקערצט נאָך האַרציקער און געזאָגט: וו־שוויאַט — אין דער וועלט אַריין... קיינער האָט עס ערנסט נישט גענומען, אָבער איך יאָ.

און אַ פּאָר טעג שפּעטער זענען ביי אונדז געווען אַ סך קינדער, שכנים און אייגענע. און איך בין דעמאָלט געווען זייער פאַרליבט אין מיין קוזינע סידאָניע, וואָס מען האָט גערופן סידקע, און וואָס איז געווען עלטער פון מיר מיט אַ יאָר און האָט געהאַט זייער שיינע חן־גריבלעך און האָט זייער אַ סך געלאַכט. און איך האָב באַשלאָסן צו אַנטלויפן אין דער וועלט אַריין מיט סידקען. און איך האָב מיך דעמאָלט ווייניק געשפּילט מיט די קינדער און אַוועק מיט סידקען אין דער אַלטאַנע פון אונדזער גאָרטן און

איר פּאָרטרויט מיין פּלאַן. זי האָט דעם פּלאַן נישט גענומען שטאַרק ערנסט און דערפאַר באַלד איינגעוויליקט. מיר האָבן געמאַכט אַ קליין פּעקעלע מיט עטלעכע שטיקלעך ברויט און מיר זענען אַוועק. דער זומער־פאַרנאַכט האָט געבליט מיט אַלע ריחות און געקלונגען מיט אַלע טענער פון די זאַטע גרינקייטן אונטן ביז די סאַמעטענע בלויקייטן אויבן. אַז מיר זענען שוין געווען אַביסל אַרויס פון שטאָט און שוין ביי די לאָנקעס — האָט מען פּונקט אָנגעהויבן די גרויסע סטאַדעס קי אַראָפּצוטרייבן פון דער פּאַשע. האָבן מיר זיך צוגעשטעלט צו אַ דיקן שטאַם פון אַ וועג־ווערבע און איבערגעוואַרט די סטאַדע. סידקע האָט אָנגעהויבן צו וויינען פון שרעק, אָבער איך בין געבליבן פעסט. איך האָב געהאַט אַ ציל — די ווייטקייט — און מיך האָט געטריבן אַן אייפער נקמה צו נעמען פאַר דער שטראָף. אפשר בין איך אויך אומשולדיק געשטראָפט געוואָרן.

און אַז די סטאַדעס קי זענען אַוועק, זענען מיר אַוועק ווייטער אין דער... וועלט אַריין. נאָר אַז אַ צווייטע סטאַדע קי איז אָנגעקומען איז סידקע אַנטלאָפן אַהיים. איך האָב איר נאָכגעשריגן וויפיל כּוח איך האָב געהאַט און אַוועק איינער אַליין פאָרויס און פאָרויס. צוערשט בין איך געלאָפן, שפּעטער בין איך געגאַנגען זייער שנעל, שפּעטער האָב איך פאַרלאַנגזאַמט דעם שריט און נאָר נאָך שרעק און איינגעשפּאַרטקייט האָט מיך איצט געטריבן פאָרויס און פאָרויס. נאָר געגאַנגען בין איך לאַנגזאַם. און כאָטש איך בין געגאַנגען לאַנגזאַם — האָט זיך מיר געדאַכט, אַז די ביימער פון ביידע זייטן וועג לויפן שנעל צוריק, צוריק, און כאָטש עס איז געווען אַ שטילער פאַרנאַכט, האָט זיך מיר געדאַכט, אַז די ביימער פאָכען מיט די צווייגן ווי אין אַ שטורעם־ווינט. די זון איז פאַרזונקען, עס האָט גענומען טונקלען און מיר האָט זיך גענומען דאַכטן, אַז איך גיי נישט מער, נאָר איך פלי. איך האָב געוווּסט איין זאַך, אַז קיין צוריק איז נישטאָ, קיין פאָרויס איז שוין אויך מער נישט געווען נאָר עפּעס אַ תהום פון שרעק, וואָס האָט נישט געהאַט קיין קאָליר און נישט קיין ליכט און נישט קיין פינצטערניש.

און פּלוצלינג האָב איך דערהערט אַ וועגעלע האָצקען אויפן וועג און אַ: וויאָ־וויאָ — אָט איז ער, רב פראָים — אָט איז ער! און אַ מינוט שפּעטער אין דער היים — און אַז דער טאַטע האָט אָנגעהויבן ווידער גרייטן

אַ שטראָף און האָט אָנגעהויבן סימבאָליש אַרויסצי̇ען אַ ריטל פון גרויסן בעזים און ווייקן עס אין וואַסער און שפּעטער זאַלצן — גענוצט האָט ער די סימבאָלישע שטראָף־מכשירים קיינמאָל נישט, קיינמאָל נישט — האָט מיך די מאַמע גענומען אויף די הענט און אַוועק מיט מיר אין דער שלאָף־שטוב. די שטוב איז געווען שוין גאַנץ טונקל. פון קיך האָבן זיך געהערט די קולות פון די קינדער, וואָס מען האָט געטיילט אַ טרונק מילך איידער מען האָט זיי פונאַנדערגעשיקט אין די היימען. עפּעס איז אַזוי געשען, אַז די קינדער האָבן די גאַנצע סצענע נישט באַמערקט און סידקע איז שוין אַוועק אַהיים פרי̇ער.

די מאַמע האָט מיך געטוליעט צו זיך און געשעפּטשעט: איך פאַר־שטיי דיך, קינד — איך פאַרשטיי דיך — — — ביז איך בין אַנטשלאָפן געוואָרן.

נאָר וואָס די מאַמע האָט דעמאָלט געמיינט מיט איר „איך פאַרשטיי דיך, קינד״ — האָב איך נאָך דעמאָלט נישט פאַרשטאַנען. איך האָב עס פאַרשטאַנען אַ סך, אַ סך שפּעטער. ערשט דעמאָלט, ווען איך האָב אָנגע־הויבן די מאַמען פאַרשטיין — און די מאַמע מיך — וויניקער.

אַט אַזוי האָט זיך געענדיקט מיין ערשטע רייזע אין דער וועלט אַריין. זי איז געווען די ערשטע, אָבער נישט די לעצטע.